

dighed, som Forholdene kræver, og kan være det rette Rygstød for den Regering, der udgaar af den. Men Forudsætningen for, at der kan skabes en saadan Rigsdag, maa uvægerligt være den, at det kommende Valg foregaar i fuld Frihed. Jeg tror, vi i Rigsdagens og først og fremmest i Landets Interesse skal afholde os fra at forsøge paa at gribe ind i disse Valgs Frihed paa nogen som helst Maade. Lad dem forme sig, som de vil, lad den offentlige Forhandling, som maa gaa forud for Valgene, og ved hvilken det naturligvis er enhver Pligt at undgaa saadanne Emner, som kan skabe os Vanskeligheder udadtil og skade vor internationale Stilling, foregaa i Frihed, lad os ikke forsøge herindefra at træffe Overenskomster, hvorefter den frie Meningsudveksling paa nogen Maade begrænses. Lad det blive Vælgernes Sag, om de ønsker Møder holdt alene mellem Meningsfæller eller Møder, hvor som før Meningsfæller og Modstandere træffes og udveksler Anskuelser og kæmper. Det bør vi fuldstændig overlade til Forholdenes Udvikling indenfor Vælgernes egen Kreds.

Men vigtigere endnu er det, at der ikke fra nogen Side opstaar — jeg tror heller ikke, at der er Grund til at tro, at der vil opstaa — nogen Tanke om at holde disse Valg som Fredsvalg. Disse Valg maa være saadanne, hvor den frie Brydning gaar for sig uden Hemning, for at de kan blive et virkeligt Udtryk for, hvorledes Befolkningen deler sig mellem de forskellige politiske Anskuelser og Partier. Men en Hovedbetingelse for dette er, at disse Valg foregaar efter Grundlovens Forudsætning, det vil sige saaledes, at hvert Parti gaar til Valg for sig og mønstrer den Styrke, det kan have i Befolkningen, og at man ikke søger ved forskellige Manøvrer og Alliancer — Landsalliancer eller delvise Alliancer — at forfalske det, som er Hensigten med Grundloven af 1915: at gøre Rigsdagen til et virkeligt Billede af Befolkningen, hvor Styrkeforholdene paa det nærmeste svarer til Styrkeforholdene i Befolkningen. Lykkedes det ved saadanne Manøvrer at skabe et kunstigt Flertal paa Rigsdagen eller i dette Ting, vilde det hurtigt hævne sig. Thi det vilde følge med som en Skygge, at en Rigsdag, der var opstaaet paa denne Maade, ikke vilde kunne have den Autoritet og den Styrke under de muligvis meget vanskelige Forhold, vi gaar i Møde, som en Rigsdag, der er et frit, klart og aabent Udtryk for de virkelige Anskuelser i Befolkningen.

L. Rasmussen (Vejle Amts 1ste Valgkreds): En saa alvorlig og ualmindelig Situation som den, vi har levet under herhjemme i de sidste 3 Aar, maa naturligt ogsaa sætte sit Præg i Politikken. Den danske Politik maa komme ind under andre Former end hidtil. Vi opdager, at naar vi lever omgivet af en Verden i Brand, maa vi rykke nærmere sammen, vi opdager, at vi har store Interesser, om hvilke der er fælles, bl. a. den store Interesse at holde vort Land udenfor Krigen. Men foruden dette, som alle kan være enige om, og som alle samles om i det politiske Liv, har Socialdemokratiet den store Særopgave at virke for, at Dyrtiden, Mangelen paa Livsfornødenheder, og andre ekstraordinære Forhold, som medfører, at den daarligst stillede Del af Befolkningen kommer til at leve under uheldige Forhold, bliver saa taalelige som vel muligt.

Da vi i 1913 fik den nuværende radikale Regering, tilsagde Socialdemokraterne denne Regering sin Støtte, og det var med den store Opgave: Gennemførelsen af en ny Grundlov, Tilsigelsen blev givet. Da Krigen udbrød i 1914, tilsagde vi paa ny Regeringen vor Støtte i dens Bestræbelser for at føre en saadan Politik, at Danmark kunde have Lykke til at holde sig udenfor Krigen, og for at gøre Krigens Følger saa lidt mærkbare som muligt for Landet. Jeg tror, at Socialdemokratiet i de forløbne Aar har holdt det Løfte, det den Gang gav Regeringen, og vi fortryder ikke, at vi har ydet denne Støtte. Der er i denne Tid gennemført ikke saa faa Foranstaltninger, som Socialdemokraterne kunde have ønsket helt anderledes. Der er gennemført Foranstaltninger, hvis Gennemførelse vi kunde have ønsket undladt, og Foranstaltninger, der ikke er blevet gennemført saaledes, som vi ønskede det. Vi var, da vi fik den radikale Regering, klar over, at det ikke var en socialdemokratisk Regering; vi havde faaet, vi havde Forstaaelsen af, at Borgfreden, som Politikken efterhaanden havde ført til, maatte tvinge de forskellige politiske Partier til at bøje sig imod hverandre, og at den enkelte ikke kunde faa sin Villie ført igennem, og derfor har vi Socialdemokrater maattet gaa med til Foranstaltninger, hvis Gennemførelse vi under normale Forhold vilde have modsat os.

Den ærede Ordfører for Venstre (N. Neergaard) har nu kritiseret en Del af disse mange Foranstaltninger. Denne Kritik overraskede mig. Den ærede Ordfører for Venstre kritiserede, at Regeringen i